

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 28 september 2023
(OR. en)

13520/23

ENER 515
ECOFIN 936

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	28 september 2023
till:	Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2023) 547 final
Ärende:	RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET om de viktigaste resultaten av översynen av rådets förordning (EU) 2022/2576 av den 19 december 2022, mot bakgrund av den allmänna situationen när det gäller gasförsörjningen till EU

För delegationerna bifogas dokument – COM(2023) 547 final.

Bilaga: COM(2023) 547 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 28.9.2023
COM(2023) 547 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET

om de viktigaste resultaten av översynen av rådets förordning (EU) 2022/2576 av den 19 december 2022, mot bakgrund av den allmänna situationen när det gäller gasförsörjningen till EU

SAMMANFATTNING

Bättre samordning av gasinköp (kapitel II)

I enlighet med förordningen utformade och lanserade kommissionen, med hjälp av en tjänsteleverantör, den gemensamma inköpsmekanismen **AggregateEU** med följande resultat per den 14 juli 2023:

	Första omgången April/maj 2023	Andra omgången Juni/juli 2023	Ackumulerade resultat
<i>Status</i>	<i>Stängd</i>	<i>Stängd</i>	<i>[Pågående]</i>
Prenumerationer (totalt)	120	154	–
Aggregerad efterfrågan	11,6 miljarder kubikmeter (md m ³)	15,9 md m ³	27,5 md m ³
Leveransanbud	18,7 md m ³	15,2 md m ³	33,9 md m ³
Matchad efterfrågan	10,9 md m ³	12 md m ³	22,9 md m ³

Kommissionen genomförde också kompletterande åtgärder som föreskrivs i förordningen, bland annat om öppenhet och informationsutbyte, styrning av EU:s energiplattform och obligatorisk användning av AggregateEU.

Kommissionen anser att EU:s energiplattform bidrog till EU:s diversifieringsinsatser och påfyllning av lagren inför uppvärmningssäsongen 2023–2024. AggregateEU gav europeiska köpare ytterligare möjligheter att köpa gas från tillförlitliga leverantörer till konkurrenskraftiga priser samt öppenhet på marknaden avseende efterfrågan och utbud, samtidigt som volatiliteten på marknaderna minskade.

Det faktum att de sammanlagda volymer som aggregerades enbart under de två första omgångarna fördubblade den obligatoriska aggregeringen av efterfrågan visade att marknadsaktörerna ansåg att den gemensamma inköpsmekanismen var mycket användbar i krissammanhang.

Åtgärder för att öka användningen av LNG-anläggningar, gaslagringsanläggningar och rörledningar (kapitel II – avsnitt 3)

Förordningen innehåller bestämmelser för att öka öppenheten och underlätta andrahandshandel med LNG-anläggningars kapacitet och gaslagringskapacitet, vilket möjliggör en effektiv användning av LNG-anläggningar och gaslagringsanläggningar samt rörledningar (t.ex. på grund av överbelastning). Ökad öppenhet gav en mer heltäckande översikt över LNG- och lagringsmarknaderna i EU, samt en mer effektiv användning av dessa infrastrukturer.

Åtgärder för att förhindra alltför höga gaspriser och alltför stor intradagsvolatilitet på

marknaderna för energiderivat (kapitel III)

I fråga om handel innehåller förordningen en åtgärd för hantering av alltför stor volatilitet på marknaderna för gas- och elderivat, samtidigt som prisbildningsprocesserna bevaras. Den tillfälliga pristoppen på intradagsmarknaden, en mekanism för volatilitetshantering, syftar till att undvika alltför stor prisvolatilitet och förebygga extrema pristoppar på marknaden för energiderivat, skydda EU:s energiföretag från stora prisökningar på intradagsmarknaden och hjälpa dem att trygga sin energiförsörjning på medellång sikt.

Sedan mekanismen infördes har marknadsutvecklingen inte krävt att den aktiveras för att förebygga extrema pristoppar. I detta sammanhang behövs ytterligare övervakning av marknaderna för energiråvaror för att avgöra om det behövs en tillfällig förlängning av mekanismerna för hantering av intradagsvolatilitet, med tanke på osäkerheten på dessa marknader efter en energikris och även mot bakgrund av de globala marknadernas snävhet, vilket sågs under sommaren 2023.

Åtgärder i händelse av en gaskris (kapitel IV)

Förordningen kompletterade tillfälligt förordningen om försörjningstrygghet för gas¹, särskilt genom att göra solidaritetsmekanismen tillämplig som standard i avsaknad av bilaterala avtal, samt genom att utvidga solidaritetsmekanismen till att omfatta flytande naturgas (LNG) och kritiska gaspolymer för el. Dessutom lades en bestämmelse till för att underlätta minskad efterfrågan avseende skyddade kunder, samt en bestämmelse för att skydda gränsöverskridande flöden.

I december 2022 genomförde kommissionen en gemensam solidaritetsövning med EU:s medlemsstater och det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen (Entso-G), där man testade reglerna och förfarandena för kriser samt solidaritetsmekanismen.

Kommissionen drar slutsatsen att de begrepp som beskrivs i detta kapitel har visat sig vara användbara när det gäller att mildra gaskriser och för pågående eller framtida insatser för att minska efterfrågan.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010.

Inledning

Som svar på störningarna på den globala energimarknaden till följd av Rysslands invasion av Ukraina antog Europeiska unionen REPowerEU-planen för att spara energi, producera ren energi och diversifiera sin energiförsörjning i syfte att öka Europas strategiska motståndskraft och göra det mindre beroende av rysk gasimport.

I april 2022 lanserade kommissionen, på uppdrag av Europeiska rådet, EU:s energiplattform inom ramen för REPowerEU-planen, med följande tre mål: 1) aggregering av efterfrågan på och gemensamma inköp av gas, 2) effektivast möjliga användning av befintlig infrastruktur, 3) internationella kontakter.

Sedan krigsutbrottet har situationen på gasmarknaden gradvis försämrats. Rysslands användning av gasförsörjningen till Europa som vapen gjorde marknaden snävare och ledde till en dramatisk ökning av gaspriserna. Grossistpriset 2022 var i genomsnitt mer än fem gånger högre än före krisen, och steg till och med över 300 EUR/MWh när krisen var som värst sommaren 2022².

Därför antog rådet den 19 december 2022 rådets krisförordning (EU) 2022/2576 om ökad solidaritet genom bättre samordning av gasinköp, tillförlitliga prisriktvärden och utbyte av gas över gränserna (*förordningen*).

Denna förordning utgör en tillfällig rättslig grund för

- bättre samordning av gasinköp (kapitel II),
- åtgärder för att förhindra alltför höga gaspriser och alltför stor intradagsvolatilitet på marknaderna för energiderivat (kapitel III),
- åtgärder i händelse av en gaskris (kapitel IV).

I artikel 30 i förordningen anges följande: ”Senast den 1 oktober 2023 ska kommissionen genomföra en översyn av denna förordning mot bakgrund av det allmänna läget gällande gasförsörjningen till unionen och lägga fram en rapport om de viktigaste resultaten av den översynen för rådet. Kommissionen får på grundval av den rapporten föreslå en förlängning av denna förordnings giltighet.”

I enlighet med ovanstående beskrivs i denna rapport hur kommissionen har genomfört förordningen och ges en översikt över de viktigaste resultaten och de slutsatser som dragits om förordningens bestämmelser.

² Detta gäller både fronthåndspriser för TTF-terminskontrakt (Title Transfer Facility – TTF) och TTF-spotpriser på dagen-före-marknaden.

ÖVERSYN AV KAPITEL II (BÄTTRE SAMORDNING AV GASINKÖP)

Kommissionen har genomfört samordningen av gasinköpen i) genom att inrätta en mekanism för att rapportera gasavtal och anbud för att göra gasmarknaderna mer öppna, och ii) genom att organisera aggregering av efterfrågan, anbud, matchning och inrätta en mekanism för gemensamma gasinköp (*den gemensamma inköpsmekanismen*). I rapporten redogör kommissionen för de resultat och uppgifter som var tillgängliga den 14 juli 2023 och som omfattar de anbudsförfaranden och avtal som anmälts fram till det datumet. Rapporten innehåller dessutom resultaten av de två första omgångarna av aggregering av efterfrågan och anbudsförfaranden för den gemensamma inköpsmekanism som organiserats med stöd av AggregateEU³.

Samordningen av aggregering av efterfrågan på gas och anbudsförfaranden kommer att fortsätta tills förordningen upphör att gälla.

Översyn av avsnitt 1 – Samordning av gasinköp i unionen (artiklarna 3 och 4)

1. Öppenhet och informationsutbyte (artikel 3 i förordningen)

Energikrisen blottade EU:s beroende av ryska fossila bränslen och de skadliga effekterna av bristen på samordnade åtgärder från EU-medlemsstaternas sida när Ryssland använde gasförsörjningen som vapen, vilket ledde till höga priser och en kris för försörjningstryggheten. En bättre samordning av gasinköpen från externa leverantörer ansågs vara avgörande för att minska EU:s beroende av ryska naturgasleveranser och få ner priserna. Artikel 3 i förordningen⁴ syftar därför till att säkerställa bättre samordning av gasinköpen i EU och energisolidaritet mellan EU:s medlemsstater. Detta bör uppnås genom att kommissionen får en översikt över kommande anbudsförfaranden eller avtal om försäljning och inköp av gas. För detta ändamål är naturgasföretag eller företag som använder gas skyldiga att skicka anmälningar till kommissionen om alla kommande anbudsförfaranden eller avtal med en volym på över 5 TWh/år.

Enligt artikel 3.2 i förordningen får kommissionen, om den anser att ytterligare samordning med avseende på anbudsförfaranden eller avtal behövs (till exempel om anbudsförfaranden eller avtal kan påverka marknadens funktion, försörjningstryggheten eller solidariteten negativt eller kan gynna den gemensamma inköpsmekanismen), utfärda rekommendationer till sådana företag efter att ha informerat ad hoc-styrelsen för EU:s energiplattform.

³ AggregateEU är den mekanism för aggregering av efterfrågan och gemensamma inköp som drivs av Prisma, tjänsteleverantören inom EU:s energiplattform, i enlighet med rådets förordning 2022/2576.

⁴ I artikel 3 föreskrivs följande: ”1. Endast i syfte att förbättra samordningen ska naturgasföretag eller gasförbrukande företag som är etablerade i unionen eller myndigheter i medlemsstaterna som har för avsikt att inleda ett anbudsförfarande för inköp av gas eller inleda förhandlingar med naturgasproducenter eller naturgasleverantörer från tredjeländer om inköp av gas i en volym på mer än 5 TWh/år, underrätta kommissionen och i tillämpliga fall den medlemsstat där dessa företag är etablerade om ingåendet av ett gasleveransavtal eller ett samförståndsavtal eller om inledandet av ett anbudsförfarande för inköp av gas.”

Statistik över anmälningar och rekommendationer enligt artikel 3

Den 14 juli 2023	Antal	Volym för leveranser 2023 (terawattimmar – TWh)	Volym för leveranser 2024 (TWh)	Volym för leveranser 2025 (TWh)
Inkomna anmälningar, som resulterar i	22	89,2	189,6	197,9
utfärdade rekommendationer	2	11,05	25,5	25,5
ingen rekommendation behövs	20	78,15	164,1	172,4
pågående bedömningar	0	0	0	0

Kommissionen såg till att det fanns flera lika godtagbara och säkra kanaler för att på ett säkert sätt lämna in anmälningarna i enlighet med artikel 3 i förordningen. På så sätt kunde företagens oro över säkerhet och sekretess bemötas, samtidigt som EU:s medlemsstater informerades i enlighet med sekretesskraven.

Viktigaste resultat: På det hela taget anser kommissionen att genomförandet av artikel 3 ledde till ökad öppenhet i fråga om planerade anbudsförfaranden och avtal om försäljning och inköp av gas, eftersom det gav kommissionen en bättre överblick över kommande anbudsförfaranden.

De enda anmälningar som föranledde rekommendationer enligt artikel 3 i förordningen var anmälningar om företag som planerade att inleda ett anbudsförfarande. Ett antal problem uppstod i samband med genomförandet av förordningen: Vissa affärsöverenskommelser anmälades i efterhand och företagen var ovilliga att dela med sig av kommersiellt känsliga uppgifter. Delar av industrin ifrågasatte också tolkningen av förordningen, särskilt när det gäller tidpunkten för anmälningar under pågående förhandlingar.

Kommissionen kan inte exakt bedöma hur många anmälningar som inte lämnades in trots att de uppfyllde kraven i artikel 3. Detta beror på att tillgången till uppgifter om undertecknade affärsöverenskommelser antingen är begränsad eller ofullständig.

Slutsats: Principen om en skyldighet att anmäla anbudsförfaranden eller avtal om försäljning och inköp av gas har blivit ett nytt sätt att öka öppenheten och förhindra överbud. Anmälningar av avtal har visat sig vara mer problematiska eftersom skedet innan avtal ingås är mycket känsligt för företagen.

Bestämmelsen har visat sig vara lättare att tillämpa på förhandsanmälningar av anbudsförfaranden än på avtalsanmälningar. Med tanke på att AggregateEU fungerar genom anbudsförfaranden förefaller kommissionens rekommendationer vara mer relevanta när de riktar sig till företag som planerar anbudsförfaranden som kan gå genom AggregateEU.

En annan lärdom är att en bredare tillgång för kommissionen till en större uppsättning uppgifter om undertecknade affärsöverenskommelser (genom aggregerade och anonymiserade uppgifter) i sin tur bör leda till en bättre efterlevnad av skyldigheten att anmäla avtal och anbudsförfaranden, och en mer ingående bedömning av effekterna av enskilda anbudsförfaranden eller avtal.

2. Ad hoc-styrelse (artikel 4 i förordningen)

Kommissionen inrättade en ad hoc-styrelse genom kommissionens beslut av den 13 januari 2023 (C(2023)407 final⁵). Ad hoc-styrelsen antog sin arbetsordning den 16 februari 2023 och hade hållit sex möten fram till den 14 juli 2023.

Ad hoc-styrelsen leds av den verkställande vice ordföranden Maroš Šefčovič. Styrelsens ledamöter är företrädare på hög nivå som utsetts av medlemsstaternas myndigheter. Energigemenskapens sekretariat deltar som observatör och de avtalsslutande parterna i energigemenskapen deltar på inbjudan i möten om frågor av gemensamt intresse.

Ad hoc-styrelsen inrättades för att underlätta samordningen av den gemensamma inköpsmekanismen, särskilt aggregeringen av efterfrågan. Kommissionen är också skyldig att rådfråga ad hoc-styrelsen om sitt utkast till rekommendationer enligt artikel 3.2 och att informera den om effekten av de berörda företagens deltagande i den gemensamma inköpsmekanismen.

Viktigaste resultat: Kommissionen anser att ad hoc-styrelsen fullgjorde sin uppgift att underlätta samordningen av den gemensamma inköpsmekanismen på nationell nivå, inklusive aggregering av efterfrågan. Ledamöter och observatörer i ad hoc-styrelsen spelade en avgörande roll för att upprätthålla ett starkt och fortsatt politiskt stöd för EU:s energiplattform, främja den gemensamma inköpsmekanismen och ge information till sina respektive nationella institutioner och de berörda företagen. Nationella rundabordsamtal som anordnades av ledamöterna i ad hoc-styrelsen bidrog till att mobilisera efterfrågesidan och samordna deltagandet från gas- och energiintensiva industrier. De har också aktivt samarbetat med nationella finansinstitut (nationella utvecklingsbanker och exportkreditinstitut) för att undersöka hur man kan erhålla och säkra garantier för köpare som inte är tillräckligt kreditvärdiga.

Ledamöter och observatörer i ad hoc-styrelsen diskuterade regelbundet alla viktiga aspekter av EU:s energiplattform, utbytte bästa praxis och gav värdefull återkoppling om frågor som rör genomförandet av den gemensamma inköpsmekanismen. EU:s medlemsstater diskuterade också tillämpningen av förordningen, särskilt obligatorisk aggregering av efterfrågan.

Ledamöterna i ad hoc-styrelsen rådfrågades också om utkast till rekommendationer som utfärdats med avseende på artikel 3 i förordningen (se föregående avsnitt för mer information). Återkopplingen var dock ganska begränsad och gällde endast ett fåtal rekommendationer.

Slutsats: Ad hoc-styrelsens verksamhet var avgörande för det framgångsrika genomförandet av den gemensamma inköpsmekanismen. Den säkerställde ett starkare engagemang från EU:s medlemsstater och ett brett deltagande från industrin.

⁵ Kommissionens beslut finns på [EUR-Lex - 32023D0208\(02\) - SV - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuris/ui/#!/document/32023D020802?uri=32023D020802).

Översyn av avsnitt 2 – Aggregering av efterfrågan och gemensamma inköp (artiklarna 5–11 i förordningen)

3. Aggregering av efterfrågan och gemensamma inköp (artiklarna 5–8 i förordningen)

i. AggregateEU: val av tjänsteleverantör

Kommissionen utformade och genomförde den gemensamma inköpsmekanismen med hjälp av Prisma European Capacity Platform GmbH, som valts ut som tjänsteleverantör i enlighet med förordningen.

Viktigaste resultat: Kommissionen anser att förordningens bestämmelser om urval och kontraktstilldelning avseende tjänsteleverantör gjorde det möjligt att utse en kvalificerad tjänsteleverantör för att utforma, utveckla, driva och underhålla AggregateEU.

Under vägledning av och genom kontinuerligt samarbete med kommissionen, som agerar som upphandlande myndighet, lanserade Prisma AggregateEU i tid för att fylla på EU:s lager inför uppvärmningssäsongen 2023/2024.

På mindre än tre månader utformade, utvecklade och införde Prisma – genom att utnyttja befintliga kapaciteter och verktyg för kapacitetstilldelning i rörledningar – den gemensamma inköpsmekanismen i linje med bestämmelserna i anbudsförfrågan och målen i förordningen. I förordningen angavs inte uttryckligen hur den gemensamma inköpsmekanismen skulle genomföras, men kommissionen och Prisma har hittills sett till att följande aspekter har beaktats:

- De inrättade AggregateEU-mekanismen på grundval av kommissionens utformning och under dess vägledning.
- De registrerade deltagare på Prisma-plattformen i linje med branschstandarder och behandlade prenumerationen på AggregateEU, i linje med de uteslutningskriterier som anges i artiklarna 8 och 9 i förordningen. Den 14 juli 2023 var över 150 företag registrerade på AggregateEU.
- De anordnade omgångar av aggregering av efterfrågan där företagen kunde ange sina krav i detalj, inklusive all information som behövs om volymer, tidpunkt och leveranspunkter – se tabellen under punkt iii (AggregateEU: inledande resultat.)
- De samlade in anbud från säljare och matchade de mest konkurrenskraftiga anbuden med den aggregerade efterfrågan och fördelade anbuden proportionellt vid underutbud – se tabellen under punkt iii (AggregateEU: inledande resultat.)
- De samlade in information om förhandlingsstatus och kontraktstilldelning av matchade positioner mellan köpare och säljare.

För att AggregateEU ska fungera i linje med affärspraxis och affärsstandarder, och för att säkerställa att industrin godtar mekanismen på bred front, har mekanismen utvecklats i nära samarbete med industrin och de berörda parter som representeras i den rådgivande industrigruppen. Denna informella expertgrupp, som bestod av 27 EU-företag och 11 observatörer med erfarenhet av handel med gas på globala marknader, var det viktigaste forumet för industrin att engagera sig. Expertgruppen visade sig vara mycket användbar för

att föra in ett industriellt perspektiv i diskussionerna om de tjänster som ska utvecklas inom ramen för AggregateEU.

Genom att förvalta en av Europas ledande plattformar för handel med gaskapacitet spelade Prisma en viktig roll för att säkerställa trovärdigheten i den gemensamma inköpsmekanismen och få industriaktörernas förtroende i processen, särskilt när det gäller skyddet av affärshemligheter.

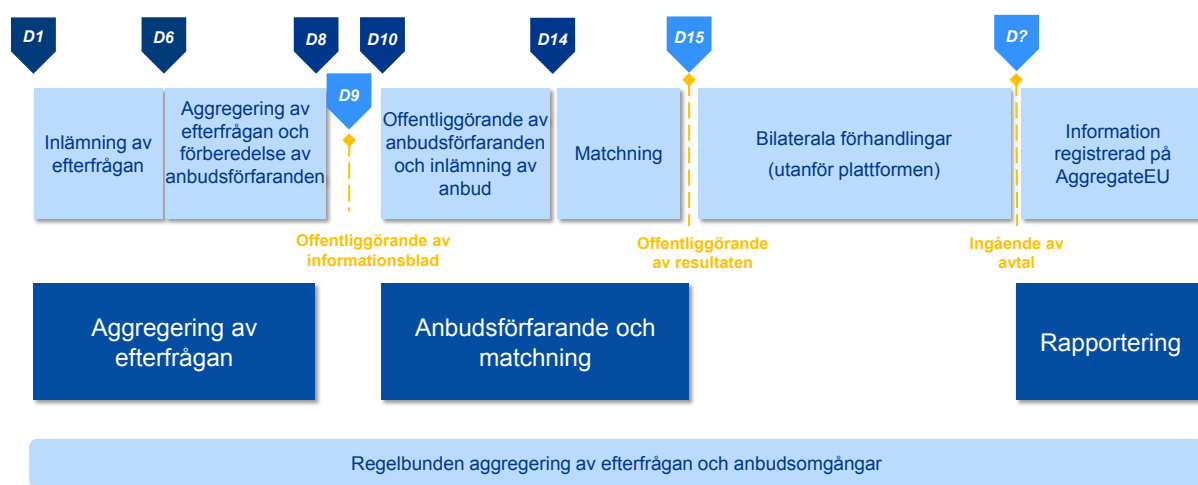
Slutsats: Tjänsteleverantörens stöd var avgörande för kommissionens framgångsrika genomförande av den gemensamma inköpsmekanismen inom en lämplig tidsram.

När man ser på genomförandet av tjänsten ur förordningens perspektiv skulle det dock ha varit rimligare att i bestämmelserna om urvalskriterierna ha prioriterat beskrivningen av tjänsterna framför it-verktygets tekniska krav.

ii. Utformningen av AggregateEU

Huvudsyftet med utformningen av AggregateEU var att möjliggöra aggregering av efterfrågan, anordnande av anbudsomgångar gentemot internationella gasleverantörer och matchning av efterfrågan med leverantörernas anbud.

Kommissionen och tjänsteleverantören genomförde AggregateEU genom att anordna anbudsomgångar, som vart och ett följde nedanstående steg:

Viktigaste resultat: Under bedömningsperioden var större företag i allmänhet mer villiga än mindre att delta i AggregateEU. Hittills har över 150 företag av olika storlek och från hela leveranskedjan anslutit sig till AggregateEU.

Deltagarna uppskattade graden av flexibilitet i AggregateEU och dess till synes icke-snedvridande effekt på marknadsmekanismerna. De uppskattade särskilt de tillgängliga produkttyperna (leverans till nationella balanseringspunkter eller terminaler för flytande naturgas) samt den månatliga profilen och leveransdatumen.

Vissa deltagare uppskattade också möjligheten att erbjuda och sedan dra tillbaka efterfrågan och möjligheten att inleda förhandlingar med matchade motparter på andra villkor än de som angetts i AggregateEU. Å andra sidan begärde andra marknadsaktörer och vissa nationella

myndigheter att AggregateEU skulle möjliggöra mer bindande efterfrågan från köpare och erbjudanden från leverantörer i stället för dess nuvarande frivilliga karaktär.

Efter den första anbudsomgången begärde vissa deltagare anpassningar för att bättre passa sina konsumtionsmönster. Tack vare regelverkets flexibilitet och utformning kunde kommissionen delvis tillgodose dessa önskemål och ytterligare förbättra AggregateEU:s funktion genom att ändra och uppdatera funktioner mellan anbudsomgångarna. Som svar på önskemål från vissa energiintensiva deltagare inom industrin förlängdes till exempel de senaste leveransdatumen i den andra anbudsomgången till 20 månader, dvs. till mars 2025.

Avsaknaden av en stark rättslig grund för deltagarnas rapportering av avtal resulterade dock i överlag begränsad återkoppling om ingångna avtal.

Slutligen var den geografiska begränsningen för deltagande i AggregateEU på köparsidan problematisk för vissa stora företagsorganisationer som förlitade sig på dotterbolag med säte i Storbritannien, Schweiz eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Slutsats: Såsom bekräftas av det stora deltagandet av köpare och säljare i den gemensamma inköpsmekanismen och resultaten av de två första omgångarna, uppskattade deltagarna på det hela taget AggregateEU:s utformning, de erbjudna tjänsterna och kommissionens och tjänsteleverantörens lyhördhet för deras förfrågningar. De flesta EU-medlemsstater uttryckte också sin uppskattning vid ad hoc-styrelsemötet för EU:s energiplattform, liksom industrin i olika utbyten (bland annat vid möten i den rådgivande industrigruppen).

Deltagarnas rapportering om resultaten av förhandlings- och kontraktstilldelningsstadierna kunde ha varit mer detaljerad. Detta skulle sannolikt ha bidragit till att bättre mäta AggregateEU:s ändamålsenlighet och framgång.

iii. AggregateEU: inledande resultat

Fram till den 14 juli 2023 hade kommissionen inlett två anbudsomgångar med följande resultat:

	Första omgången April/maj 2023	Andra omgången Juni/juli 2023	Ackumulerade resultat
<i>Status</i>	<i>Stängd</i>	<i>Stängd</i>	–
Prenumerationer (totalt)	120	154	154
Aggregerad efterfrågan	11,6 miljarder kubikmeter (md m ³)	15,9 md m ³	27,5 md m ³
Leveransanbud	18,7 md m ³	15,2 md m ³	33,9 md m ³
Matchad efterfrågan	10,9 md m ³	12 md m ³	22,9 md m ³

Ytterligare anbudsförfaranden förväntas inledas i slutet av 2023.

Viktigaste resultat: I enlighet med artikel 8 i förordningen var deltagandet i den gemensamma inköpsmekanismen genom AggregateEU på köparsidan tillgängligt för företag etablerade i EU och de avtalsslutande parterna i energigemenskapen. Deltagandet på säljarsidan var öppet

för alla företag. För både köpare och säljare uteslöts företag med anknytning till Ryska federationen eller som omfattades av EU:s restriktiva åtgärder mot bakgrund av Rysslands agerande i Ukraina.

Sammanlagt 154 företag anslöt sig till AggregateEU per den 14 juli 2023. Detta inkluderar företag som är etablerade i EU och företag som är etablerade i de avtalsslutande parterna i energigemenskapen, särskilt från Ukraina, Moldavien och Serbien, som visade stort intresse för AggregateEU och var aktiva och väl representerade i anbudsomgångarna. De flesta företagen var gas- och handelsföretag, men även industriella slutanvändare var representerade.

Enbart resultaten från de två första anbudsomgångarna, som aggregerade 27,5 miljarder kubikmeter efterfrågan, översteg den obligatoriska aggregering av efterfrågan som fastställs i förordningen (13,5 miljarder kubikmeter).

Leverantörerna har också aktivt tagit emot 33,9 miljarder kubikmeter som erbjöds i de två första rundorna, vilket resulterat i ett betydande överskott.

Den gemensamma inköpsmekanismen syftar till att skapa nya marknads- och affärsmöjligheter för inköpare och leverantörer i Europa. I krissituationen har den gett marknadsaktörerna ett verktyg för att hitta och ingå avtalsförbindelser med potentiellt nya motparter och för att köpa gas på konkurrenskraftiga villkor oberoende av deras storlek och förbrukningsmönster.

Det är fortfarande möjligt att lämna synpunkter på den gemensamma inköpsmekanismen. Det finns indikationer från vissa EU-medlemsstater och marknadsaktörer på att den gemensamma inköpsmekanismen har bidragit till att stärka försörjningstryggheten, och att den i några fall kan ha bidragit till att hålla priserna nere och minska volatiliteten på marknaden. Den gemensamma inköpsmekanismen verkar också ha bidragit till ökad öppenhet på marknaden (genom erbjudanden och prissättning). Vissa EU-medlemsstater och marknadsaktörer har dock varit försiktigare när det gäller mekanismens mervärde.

Den gemensamma inköpsmekanismen utformades för att särskilt gynna gasintensiva industrier och mindre slutanvändare, så att de kan säkra gasleveranser till konkurrenskraftiga priser genom att handla direkt med producenter och exportörer som är verksamma på grossist- och LNG-marknaderna.

Några köpare har rapporterat att den gemensamma inköpsmekanismen bidrog till att sänka deras gaspriser enligt deras befintliga avtal som ingåtts utanför AggregateEU. Flera avtal har också ingåtts som ett resultat av den matchning som gjorts på AggregateEU. Detta är ett bevis på att leverantörernas erbjudanden på AggregateEU var konkurrenskraftiga. Samtidigt har vissa aktörer inom industrin uppgett att de mottagna prisanbudet låg över eller var lika med marknadspriset och att inga nya leveranskällor tillkommit jämfört med dem som redan var kända av deltagarna.

Slutsats: AggregateEU väckte intresse hos många marknadsaktörer, vilket framgår av de aggregerade och erbjudna volymerna. De två första anbudsomgångarna anordnades mellan april och juli 2023, då situationen på marknaden stabiliserades jämfört med sommaren 2022.

Det faktum att de sammanlagda volymer som aggregerades enbart under de två första omgångarna fördubblade den obligatoriska aggregeringen av efterfrågan visade att marknadsaktörerna ansåg att aggregeringen av efterfrågan på gas var mycket användbar i krissammanhang. Detta är en indikation på att marknadsaktörer kan vara intresserade av en liknande mekanism som fungerar på frivillig basis

4. Ekonomiska aspekter (artikel 8.3 i förordningen)

I enlighet med artikel 8.3 i förordningen bedömde kommissionen behovet av likviditetsstöd, inklusive garantier, för AggregateEU-deltagare, och anordnade uppsökande verksamhet i ett försök att säkra sådant stöd. Verksamheten inriktades på att i) fastställa vilka behov alla berörda parter har och vilka finansiella produkter som bäst tillgodoser dessa behov och ii) skapa ett nätverk av offentliga finansinstitut som är villiga att tillhandahålla sådana produkter.

Garantier i form av en standardiserad remburs tillgodoser till exempel främst behoven hos mindre gasföretag, eftersom de ger dem möjlighet att hantera kreditvärdighetsfrågor, och hos energiintensiva företag, som inte hade någon tidigare erfarenhet från den globala gasmarknaden och inte hade några etablerade förbindelser med leverantörer. Garantier spelar en viktig roll för att säkerställa att alla företag som deltar i AggregateEU, oavsett deras profil och de områden de verkar inom, kan få ut mesta möjliga av den gemensamma inköpsmekanismen.

Den utåtriktade verksamhet som anordnades på politisk nivå och expertnivå bestod av många multilaterala och bilaterala möten och samtal om specifika ämnen med europeiska finansinstitut, nationella utvecklingsbanker och utvecklingsinstitut och deras olika organisationer, såsom European Long-Term Investors Association och Bernunionen, samt diskussioner om specifika ämnen vid seminarier och möten med regionala grupper i EU:s medlemsstater.

Ledamöterna i ad hoc-styrelsen för EU:s energiplattform spelade en viktig roll genom att hjälpa kommissionen att bedöma behovet av garantier för de europeiska företag som är etablerade på deras territorier och som var aktiva på AggregateEU, och genom att hjälpa till att nå ut till nationella finansinstitut.

Nätverket hade följande sammansättning.

<i>Den 14 juli 2023</i>	Antal	Namn
Offentliga finansinstitut	8	–
Internationella finansinstitut	1	Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling ⁶
Nationella utvecklingsbanker	3	BGK (Polen) Finnvera (Finland) Instituto de Crédito Oficial (Spanien)
Exportkreditinstitut	4	Eksfin (Norge) Exim Banca Românească (Rumänien) Exim Banca Slovakia (Slovakien) SACE (Italien)

⁶ En förteckning över EBRD:s verksamhetsländer finns på <https://www.ebrd.com/where-we-are.html>.

På så sätt kunde AggregateEU lämna information om de finansiella produkter som var tillgängliga för de berörda parterna på grundval av kommissionens bedömning.

Viktigaste resultat: Nätverket hade god geografisk täckning, särskilt tack vare medverkan av Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling och Eksfin, som kunde ge garantier för naturgas till företag som var etablerade i många länder. Vissa offentliga finansinstitut kunde inte ge garantier på grund av sina mandat att minska koldioxidutsläppen, och/eller föreslog att man skulle skapa en statlig garanti från kommissionen eller Europeiska investeringsbanken. Andra sade också att det fanns ett bristande intresse från köparnas sida.

Slutsats: Det skulle vara värt att överväga hur man skulle kunna göra ytterligare insatser för att tillhandahålla ett anpassat och överkomligt ekonomiskt stöd⁷ i form av garantier och andra instrument. Detta skulle kunna säkerställa ett mer aktivt deltagande av mindre gasföretag och energiintensiv industri i den gemensamma inköpsmekanismen, eftersom dessa bör vara de främsta mottagarna av EU:s energiplattform.

5. Naturgas som inte omfattas av gemensamma inköp (artikel 9 i förordningen)

Kommissionen genomförde artikel 9 i förordningen genom att kräva att de företag som är verksamma på AggregateEU undertecknar en försäkran på heder och samvete⁸ om att de följer bestämmelserna om uteslutning av naturgas med ursprung i Ryska federationen.

Viktigaste resultat: Deltagarna ställde frågor om definitionen av ägande och kontroll⁹. Kommissionen hade också vissa tekniska och praktiska begränsningar när det gällde att bedöma ursprunget för naturgas som matchades på AggregateEU. Kommissionen och Prisma säkerställde efterlevnaden genom försäkran på heder och samvete och kompletterande kontroller vid behov (t.ex. kontroll av motparter och spårning av LNG).

Slutsats: Kommissionen kommer att fortsätta att göra sitt yttersta för att kontrollera gasens ursprung och övervaka uteslutningen av naturgas från Ryska federationen med hjälp av försäkran på heder och samvete och, vid behov, genom ytterligare kontroller.

⁷ När ekonomiskt stöd, vare sig det är i form av garantier eller annat, utgör statligt stöd kommer det att omfattas av kontroll av statligt stöd enligt artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget.

⁸ Den relevanta mallen finns på <https://aggregateeu.prisma-capacity.eu/support/solutions/articles/36000429400-how-to-fill-out-the-declaration-of-honor->.

⁹ I artikel 8 (Deltagande i aggregering av efterfrågan och gemensam upphandling) anges följande:

”1. Deltagande i aggregering av efterfrågan och gemensamma inköp ska vara öppet och transparent för alla naturgasföretag och gasförbrukande företag som är etablerade i unionen, oavsett den begärda volymen. Naturgasföretag och gasförbrukande företag ska hindras från att delta i egenskap av leverantörer, producenter eller köpare i aggregering av efterfrågan och gemensamma inköp om de

a) är föremål för unionens restriktiva åtgärder som antagits enligt artikel 215 i EUF-fördraget, särskilt unionens restriktiva åtgärder som antagits mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina, eller med avseende på åtgärder som undergräver eller hotar Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende,

b) direkt eller indirekt ägs eller kontrolleras av, eller agerar på vägnar av eller på uppdrag av fysiska eller juridiska personer, enheter eller organ som omfattas av sådana restriktiva unionsåtgärder, eller

c) direkt eller indirekt ägs eller kontrolleras av, eller agerar på vägnar av eller på uppdrag av Ryska federationen eller dess regering eller av någon rysk fysisk eller juridisk person eller enhet eller något ryskt organ som är etablerade i Ryssland.”

6. Obligatorisk användning av AggregateEU (artikel 10 i förordningen)

Baserat på den information som var tillgänglig den 14 juli 2023 antas 19 EU-medlemsstater ha uppfyllt sina skyldigheter avseende aggregering av efterfrågan enligt artikel 10.2 i förordningen. För många av dem överskred enbart den aggregerade efterfrågan under de två första omgångarna deras obligatoriska aggregeringsvolymerna två gånger, eller till och med mer.

Viktigaste resultat: Med tanke på att den gemensamma inköpsmekanismen var ny var skyldigheten avseende aggregering av efterfrågan ett bra sätt att mobilisera efterfrågan i vissa EU-medlemsstater.

Vissa EU-medlemsstater, som inte hade lämpliga verktyg för övervakning och genomförande, var tvungna att enbart förlita sig på kommissionens bedömning, som endast kunde vara av vägledande karaktär.

Slutsats: Obligatorisk aggregering av efterfrågan bidrog till att mobilisera efterfrågan i vissa EU-medlemsstater. I andra medlemsstater ledde ett starkt intresse för att delta i AggregateEU till att betydande volymer aggregerades, långt över de obligatoriska nivåerna.

Ett effektivt genomförande av bestämmelsen hade kunnat kräva en tydligare skyldighet för EU:s medlemsstater att vidta lämpliga åtgärder. Exempelvis hade man kunnat anta bindande instrument för att säkerställa efterlevnad av den erforderliga nivån för aggregering av efterfrågan, samtidigt som man tar hänsyn till behovet av att undvika en onödig administrativ börda, särskilt för medlemsstater med begränsad gasförbrukning.

7. Konsortium för gasinköp (artikel 11 i förordningen)

Enligt artikel 11 i förordningen får företag ”samordna delar av villkoren i köpeavtalet” i enlighet med konkurrensreglerna.

Inget konsortium för gasinköp skapades, möjligen på grund av komplexiteten och tidsbegränsningarna till följd av nödvändigheten att lansera den gemensamma inköpsmekanismen före starten av säsongen för gaspåfyllning.

I stället beslutade kommissionen i samråd med nationella myndigheter och marknadsaktörer att lägga fram två samarbetsmodeller, ”ombudsmodellen¹⁰” och ”centralköparmodellen¹¹”, för att underlätta de europeiska företagens deltagande i den gemensamma inköpsmekanismen.

Dessa två modeller kan vara särskilt användbara för företag som inte når upp till volymgränsen när de lämnar in sin efterfrågan, inte har kompetens att förhandla om avtal om gasinköp på den globala marknaden (t.ex. energiintensiv industri), eller inte har den nödvändiga kapaciteten för återförgasning eller lagring av flytande naturgas (LNG).

¹⁰ Där köparna skulle få ett annat företag att agera som ombud och tillhandahålla tjänster (t.ex. bokning av en plats på en LNG-terminal).

¹¹ Där flera köpare skulle be ett annat företag att agera för deras räkning som köpare och köpa gas åt dem.

Den 14 juli 2023 noterades 16 företag som var intresserade av att tillhandahålla tjänster som ombud och 11 företag som var intresserade av att tillhandahålla tjänster som central köpare på AggregateEU.

I förordningen anges att "[i] vilken utsträckning lägre priser slår igenom i konsumentledet skulle, med tanke på den avgörande betydelsen av detta för konsumenterna, vara ett viktigt mått på huruvida de gemensamma inköpen är framgångsrika". Kommissionen uppmanade därför de företag som erbjuder tjänster som centrala köpare att ta betalt av sina kunder för de tjänster de erbjuder, men att lämna över kostnaderna för själva råvaran.

Viktigaste resultat: Artikel 11 i förordningen utformades som ett stödverktyg i en krissituation och var tillräcklig för att kommissionen skulle kunna underlätta processen med att skapa konsortier (även om inga sådana skapades) och utveckla andra modeller för företagssamarbete i enlighet med EU:s konkurrensregler. Företagssamarbete kan ge mindre och oerfarna företag möjlighet att mer effektivt och till större fördel samordna sin efterfrågan, få tillträde till globala gasmarknader, inklusive leverantörer av LNG, och säkra leveranser till konkurrenskraftiga priser. Detta stämmer överens med den begränsade återkopplingen från ett fåtal industriella aktörer som antyder att dessa samarbetsmodeller mycket väl skulle kunna ha ökat deras deltagande i AggregateEU.

På grund av de begränsade erfarenheterna hittills är det dock inte möjligt att dra några generella slutsatser om den fullständiga tillämpningen av dessa modeller.

Slutsats: I en krissituation anser kommissionen att alla de befintliga samarbetsmodeller som nämns ovan skulle kunna utgöra livskraftiga alternativ. Detta stöds av vissa industriaktörer som påpekar att dessa samarbetsmodeller skulle kunna bidra till att öka fördelarna med den gemensamma inköpsmekanismen. Utanför en krissituation är det emellertid den europeiska gasmarknadens normala funktion, som drivs av konkurrens, som bör avgöra om och hur företag kan vilja samarbeta för att köpa gas och inom gränserna för EU:s konkurrensregler.

Översyn av avsnitt 3 – Åtgärder för att öka användningen av LNG-anläggningar, gaslagringsanläggningar och rörledningar (artiklarna 12–14 i förordningen)

Förordningen innehåller bestämmelser för att öka öppenheten och underlätta andrahandshandel med LNG-anläggningars kapacitet och gaslagringskapacitet. Arrangemangen för att öka öppenheten liknar dem som gäller för transport av naturgas genom rörledningar, och de bidrar i hög grad till att optimera användningen av LNG-kapacitet och lagringskapacitet i EU.

8. Bokningsplattform för andrahandskapacitet för användare av LNG-anläggningar och användare av gaslagringsanläggningar (artikel 12 i förordningen)

Viktigaste resultat: Bokningsplattformar för andrahandskapacitet har inrättats av enskilda operatörer av lagringsanläggningar och LNG-anläggningar och är nu i drift. Gas Infrastructure Europe (GIE) har ett register med länkar till bokningsplattformar för andrahandskapacitet som erbjuds av infrastrukturoperatörer.

Bokning av andrahandskapacitet möjliggör effektivare fördelning av kapacitet som inte används på förstahandsmarknaderna. Ytterligare öppenhet på detta område gör det möjligt för marknadsaktörerna att lättare hitta alternativ för kapacitetsanvändning i infrastrukturen på EU-marknaden, särskilt om stora volymer LNG importeras till EU.

Slutsats: Liknande bestämmelser har införts i artikel 10 i den reviderade gasförordningen (förordning (EG) nr 2009/715) (paketet om vätgasmarknaden och marknaden för koldioxidfria gaser) som kommissionen föreslog i december 2021 och som för närvarande förhandlas av medlagstiftarna.

9. Öppenhetsplattformar för LNG-anläggningar och gaslagringsanläggningar (artikel 13 i förordningen)

Viktigaste resultat: GIE driver två huvudplattformar som omfattar alla EU:s medlemsstater samt Storbritannien och Ukraina: Aggregated Gas Storage Inventory (AGSI) för gaslagring och Aggregated LNG Storage Inventory (ALSI) för LNG.

Efter att förordningen trädde i kraft lades nya komponenter till dessa plattformar, däribland information om erbjudna tjänster och de villkor som gäller för dessa tjänster, kontrakterad och tillgänglig lagringskapacitet och kapacitet i LNG-anläggningar, tariffer osv. Plattformarna omfattar för närvarande nästan alla storskaliga LNG-terminaler i EU (med endast 5 systemansvariga för LNG-system som inte är med på plattformarna) och 98 % av lagringsanläggningarna i EU (med endast 3 systemansvariga för lagringssystem som inte är med på plattformarna).

Ökad öppenhet ger en bättre och mer heltäckande översikt över LNG- och lagringsmarknaderna i EU. Det leder också till en mer effektiv användning av dessa infrastrukturer. Ökad öppenhet på EU:s LNG-marknad skapar också potential att attrahera ytterligare leverantörer.

Slutsats: Liknande bestämmelser har införts i artikel 31 i den reviderade gasförordningen (förordning (EG) nr 2009/715) (paketet om vätgasmarknaden och marknaden för koldioxidfria gaser) som kommissionen föreslog i december 2021 och som för närvarande förhandlas av medlagstiftarna.

10. Effektivare användning av överföringskapaciteten (artikel 14 i förordningen)

Artikel 14 i förordningen syftar till att förbättra användningen av transportkapacitet med tanke på förändringar i gasflödenas riktning inom EU. I de befintliga riktlinjerna för förfaranden för hantering av överbelastning fastställs ”use-it-or-lose-it”-förfaranden. Dessa förfaranden gäller dock endast överbelastade sammanlänkningspunkter och har utformats för mycket kort eller mycket lång sikt.

Enligt artikel 14 ska ”use-it-or-lose-it”-förfaranden tillämpas på alla sammanlänkningspunkter, oavsett om de är överbelastade eller inte. Det finns två grundläggande möjligheter att tillämpa artikel 14: i) genom att införa ett nytt månatligt ”use-it-or-lose-it”-förfarande som anges i förordningen, eller ii) genom att utvidga befintliga ”use-it-or-lose-it”-förfaranden till alla sammanlänkningspunkter, inte bara överbelastade sådana.

Viktigaste resultat: Ingen EU-medlemsstat valde det nya månatliga ”use-it-or-lose-it”-förfarandet, utan valde i stället de förfaranden som anges i riktlinjerna för förfaranden för hantering av överbelastning, vilket är tillåtet enligt förordningen.

Slutsats: Effekten av tillämpningen av artikel 14 på gasöverföring kommer att bedömas med hjälp av parametern för överföringskapacitet som bokats med hjälp av ”use-it-or-lose-it”-förfaranden senast i slutet av 2024. Detta kommer att göra det möjligt att fastställa hur ofta ”use-it-or-lose-it”-förfaranden har tillämpats och hur användbara de har varit.

ÖVERSYN AV KAPITEL III (ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRHINDRA ALLTFÖR HÖGA GASPRISER OCH ALLTFÖR STOR INTRADAGSVOLATILITET PÅ MARKNADERNA FÖR ENERGIDERIVAT)

Översyn av avsnitt 1 – Gassolidaritet för elförsörjning, nödvändiga industrier och skyddade kunder (artiklarna 15–22)

1. Tillfälligt verktyg för att hantera alltför stor intradagsvolatilitet på marknaderna för energiderivat (artiklarna 15–17 i förordningen)

Enligt artiklarna 15–17 i förordningen ska handelsplatser där energirelaterade derivat (derivat vars underliggande tillgång är gas eller el) handlas inrätta tillfälliga mekanismer för hantering av intradagsvolatilitet. Denna åtgärd syftar till att skydda marknadsaktörerna från akuta volatilitetsnivåer på sådana marknader genom att kräva att de mekanismer som inrättas av handelsplatserna förhindrar stora prISRörelser under en handelsdag.

För att ta hänsyn till de många olika instrument som handlas och de olika likviditetsnivåerna på energiderivatmarknaderna fastställs i förordningen endast grundläggande parametrar för hur mekanismer för hantering av intradagsvolatilitet ska fungera, och det krävs att de anpassas till egenskaperna hos varje avtal och handelsplats. Förordningen gör det också möjligt för handelsplatser att genomföra mekanismer för hantering av intradagsvolatilitet genom att integrera dem i befintliga handelsspärrar i stället för att skapa en ytterligare mekanism.

Den 30 juni 2023 offentliggjorde Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) i enlighet med mandatet i artikel 17 i förordningen en rapport som dokumenterade potentiella skillnader i handelsplatsernas genomförande av mekanismer för hantering av intradagsvolatilitet och utvärderade åtgärdens ändamålsenlighet¹².

Viktigaste resultat: I sin rapport konstaterar Esma att de mekanismer för hantering av intradagsvolatilitet som genomförts i allmänhet verkade vara tillräckligt kalibrerade, med förbehållet att bedömningen hade gjorts vid en tidpunkt då det inte fanns några bevis för att utdragna volatilitetsepisoder påverkade handeln med energiråvaruderivat. De åtgärder som anges i artiklarna 15–17 i förordningen tillämpades på 17 handelsplatser¹³. Esmas resultat hänvisar till en viss variation i hur handelsplatser genomförde mekanismer för hantering av

¹² Rapporten finns på https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2023-06/ESMA70-156-6509_Final_Report_Intra-day_Volatility_Management_Mechanism.pdf.

¹³ Capman AD (Belgien), 42 Financial Services (Tjeckien), European Energy Exchange (Tyskland – både den reglerade marknaden och den organiserade handelsplatsen), MEFF Power (Spanien), CIMD SV SA (Spanien), Tradition Espana (Spanien), Griffin Markets Europe (Frankrike), TPICAP EU (Frankrike), Tradition Paris (Frankrike), Hellenic Energy Exchange (Grekland), Hungarian Derivative Energy Exchange (Ungern), Marx Spectron Europe (Irland), Borsa Italiana SPA – IDEM (Italien), ICE Endex Markets BV (Nederländerna), Nasdaq Oslo ASA (Norge) och OMIP – Polo Portugues SGMR SA (Portugal).

intradagsvolatilitet, på grund av egenskaperna hos varje handelsplats och avtal. Skillnaderna gällde särskilt följande:

- Valet av ”referenspris”, den låga likviditetsnivån för vissa avtal på vissa handelsplatser, med resultatet att de använde priser på andra handelsplatser som ett proxyvärde för att definiera referenspriset.
- Frekvensen för förnyelse av referenspriset och prisrestriktionerna, där låg likviditet leder till längre intervall mellan sådana förnyelser.
- Bredden på ”priskorridoren”, där stora restriktioner inte lämpar sig för illikvida avtal.

Överlag är Esmas bedömning att dessa avvikelser kan motiveras och att mekanismen för hantering av intradagsvolatilitet har genomförts på lämpligt sätt av handelsplatserna. Esma påpekar dock också att mekanismen för hantering av intradagsvolatilitet är olämplig för illikvida avtal. För dessa avtal verkar svårigheterna att genomföra mekanismen uppväga eventuella fördelar. Esma rapporterar att mekanismerna för hantering av intradagsvolatilitet endast har aktiverats på en handelsplats sedan de genomfördes och att detta sannolikt berodde på felaktiga order. Med tanke på den begränsade volatiliteten på marknaderna för energirelaterade derivat under denna period verkar det som om mekanismerna för hantering av intradagsvolatilitet var tillräckligt kalibrerade av handelsplatserna.

När det gäller mekanismens effektivitet noterar Esma att det, med tanke på att det inte finns några bevis för utdragna volatilitetsepisoder som påverkar energiråvaruderivat under den aktuella perioden¹⁴, har en begränsad grund för att göra en bedömning av hur ändamålsenlig mekanismen för hantering av intradagsvolatilitet är, varken när det gäller potentiella positiva eller negativa effekter. Under alla omständigheter anser Esma att episoderna med hög volatilitet under 2022 var kopplade till spänningar som påverkade grundläggande faktorer på gas- och elmarknaden och till Rysslands användning av naturgasleveranser till Europa som vapen, snarare än av en form av oordnad handel som mekanismen för hantering av intradagsvolatilitet – och handelsspärrar i allmänhet – är utformade för att lösa.

Slutligen noterar Esma att mekanismen för hantering av intradagsvolatilitet är förenlig med befintliga skyldigheter avseende handelsspärrar, liksom dess genomförande av flera handelsplatser genom anpassning av befintliga handelsspärrar. Detta tyder på att mekanismens mål kan uppnås enligt befintliga bestämmelser i direktivet om marknader för finansiella instrument (Mifid), och att det mål som ska uppnås inte motiverar inrättandet av ett andra lager av handelsspärrar.

Esmas rapport baseras på uppgifter som samlats in för perioden mellan februari och maj 2023, en period som kännetecknas av en minskning av volatiliteten på gasmarknaden till extremt låga nivåer. Under sommaren har det dock förekommit episoder med betydande intradagsvolatilitet på finansmarknaderna för gas, särskilt i Title Transfer Facility. Sådana episoder observerades först i början av juni och sedan igen i augusti, ofta med prisvariationer på över 10 % under samma dag (upp till 20 % eller mer vid ett fåtal tillfällen).

¹⁴ Den underliggande informationen samlades in i två omgångar mellan februari och maj 2023.

Detta tyder på att även om gasbalansen har förbättrats avsevärt sedan 2022 och EU har kunnat ersätta en stor mängd gas som tidigare levererades av Ryssland, finns det fortfarande en viss instabilitet på energimarknaderna. Risker som till exempel ett fullständigt och plötsligt upphörande av den återstående ryska gasimporten, incidenter i infrastrukturen, ogynnsamma väderförhållanden eller en betydande ökning av efterfrågan på gas globalt kan störa marknaderna och potentiellt utlösa episoder av alltför hög intradagsvolatilitet. Betydande volatilitet kan också uppstå som en följd av att marknadsaktörer reagerar på nyheter om potentiella försörjningsbrister (även om sådana brister i slutändan inte uppstår).

I efterdyningarna av en energikris, där en återgång till tidigare status quo i energiförsörjningen inte är en omedelbar möjlighet och där EU är beroende av leveranser av flytande naturgas, är det viktigt att säkerställa stabiliteten på finansmarknaderna för energi genom att undvika alltför stor prisvolatilitet. Det är för närvarande osäkert om volatilitetsepisoderna (som ökade under sommaren 2023) kommer att återkomma under de kommande månaderna. Esma noterar att man, eftersom det inte förekom någon utdragen volatilitet under den granskade perioden, hade ett begränsat underlag för att göra en bedömning av ändamålsenligheten hos mekanismerna för hantering av intradagsvolatilitet när det gäller antingen dess potentiella positiva eller dess negativa effekter.

Slutsats: Mekanismen för hantering av intradagsvolatilitet kan bidra till att begränsa dramatiska prisfluktuationer och jämna ut prismönster på mycket volatila marknader. Den kan också ha en indirekt marknadsdisciplinerande effekt.

Esma fann dock inga skäl att göra mekanismen för hantering av intradagsvolatilitet till en permanent del av EU:s rättsliga ram, även om bedömningen gjordes under en period utan långvarig volatilitet. Esma anser att ett lämpligt genomförande och en lämplig tillämpning av de befintliga handelsspärrarna enligt Mifid II, med beaktande av lärdomarna från mekanismen för hantering av intradagsvolatilitet, skulle kunna uppnå målet att begränsa alltför stor intradagsvolatilitet utan att införa ett andra lager av handelsspärrar i form av mekanismer för hantering av intradagsvolatilitet. Den politiska överenskommelse som nyligen träffades om översynen av Mifid/förordningen om marknader för finansiella instrument bör också beaktas. Ytterligare övervakning av marknaderna för energiråvaror och effekterna av mekanismen för hantering av intradagsvolatilitet under de närmaste månaderna kan vara till nytta för medlemsstaterna för att få en bättre underbyggd syn på behovet av en tillfällig förlängning av mekanismen. Som Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten¹⁵ konstaterade leder den spända situationen på gasmarknaden framöver till specifika risker och sårbarheter på marknaderna för gasrelaterade derivat, vilket skulle kunna "förstärka marknadsrörelserna" och "pristrycket på derivat". Analysen av dessa risker "kräver ytterligare arbete för att avhjälpa brist på data och datafragmentering". Kommissionen kommer att hålla medlemsstaterna informerade om arbetet på det här området.

¹⁵ Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, 'TRV Risk Analysis: EU natural gas derivatives markets: risks and trends', 12 maj 2023.

2. Prisbedömningar av och prisriktvärden för LNG (artiklarna 18–22 i förordningen)

Enligt artikel 18 i förordningen ska byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) varje dag utarbeta och offentliggöra

- en prisbedömning av LNG, med början senast den 13 januari 2023 och
- ett dagligt prisriktmärke för LNG från och med den 31 mars 2023.

Prisbedömningen av LNG och ett prisriktvärdet för LNG infördes för att skapa välbehövlig öppenhet på marknaden. Avsaknaden av en tillförlitlig indikator på det pris till vilket EU-medlemsstaterna köpte LNG på de internationella marknaderna ledde enligt uppgift till att medlemsstaterna konkurrerade om att trygga gasförsörjningen under förra årets kris. Detta kan därefter ha spelat en viktig roll för att pressa upp priserna. Från början var detta tänkt som en permanent åtgärd som så snart som möjligt skulle införas i förordningen om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (Remit), eftersom den ansågs nödvändig i samband med en strukturell förändring av LNG:s betydelse för EU:s gasförsörjning, som föranleddes av användningen av rysk gas i rörledning som vapen. Energikrisen under 2022 visade dock hur brådskande behovet var av ett verktyg för öppenhet som objektivt skulle återspegla det pris till vilket LNG-lasten anlände till Europa. I detta sammanhang inkluderades åtgärden i förordningen, med en tydlig indikation på att den skulle inkluderas som en permanent åtgärd i Remit (vilket framgår av skäl 57 i förordningen).

Viktigaste resultat: Sedan prisbedömningen av LNG infördes har den gett marknaden större öppenhet, baserat på obligatorisk objektiv rapportering, och återspeglar de internationella gaspriserna. Sedan prisbedömningen av LNG offentliggjordes har prisriktvärdet för naturgas i EU (Title Transfer Facility) gradvis sjunkit i linje med prisbedömningen av LNG. För att säkerställa att den förblir tillförlitlig och objektiv har förordningen gett Acer särskilda befogenheter att samla in och behandla de marknadsdata som krävs. Acer offentliggör nu regelbundet följande prisbedömningar:

- Nordvästra Europa.
- Sydeuropa.
- LNG-priset i EU.

LNG-riktmärket stärkte denna öppenhet ytterligare genom att tillhandahålla en spridning mellan LNG-priset i EU och avräkningspriset för Title Transfer Facility en månad framåt, det mest använda terminskontraktet i EU och allmänt erkänt som det mest representativa proxyvärdet för gaspriserna i EU.

När det faktiska pris till vilket LNG kommer in i EU blir mer öppet, får marknadsaktörerna i EU:s medlemsstater bättre information om marknadspriserna och EU:s medlemsstater kan samordna sig bättre för att säkra LNG-försörjningen i en anda av solidaritet och därigenom undvika att marknaden utsätts för onödigt tryck.

Den 14 mars 2023 antog kommissionen ett förslag till ändring av förordningen om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (Remit). Förslaget omfattar både prisbedömningen av LNG och prisriktvärdet för LNG. Det slutliga antagandet och ikraftträdandet av den reviderade Remit-förordningen förväntas dock ske efter det att den nuvarande förordningen har upphört att gälla.

Slutsats: Kommissionen anser att det skulle vara mycket viktigt att de relevanta antagna åtgärderna på tillfällig basis förlängs för att upprätthålla den ökade öppenheten i prissättningen av LNG-import och för att bevara lika villkor mellan EU:s medlemsstater i en anda av solidaritet, samtidigt som medlemsstaterna också får stöd för att säkerställa en stabil försörjning för att tillgodose EU:s energibehov. Därför ingår liknande permanenta åtgärder i Remit-förslaget.

ÖVERSYN AV KAPITEL IV (ÅTGÄRDER I HÄNDELSE AV EN GASKRIS)

1. Standardregler för solidaritet (artiklarna 23 och 26–28 i förordningen)

För att ytterligare stärka solidaritetsåtgärderna¹⁶ vid allvarlig brist på gasförsörjning och åtgärda bristen på bilaterala solidaritetsavtal mellan EU:s medlemsstater, fastställs i förordningen standardregler för solidaritet som ska tillämpas i avsaknad av bilaterala avtal. Standardreglerna för solidaritet utvidgar solidaritetsskyldigheten till kritiska gasvolymmer som behövs för att säkerställa elsystemets tillräcklighet och därigenom förhindra en elkris. EU-medlemsstater med LNG-anläggningar skulle nu också vara skyldiga att visa solidaritet.

Standardreglerna baseras på principen att solidaritet ska tillhandahållas mot skälig ersättning, med en maximal ersättning som består av följande:

1. Gaspriset.
2. Lagrings- och transportkostnader.
3. Kostnader för rättsliga förfaranden för den EU-medlemsstat som tillhandahåller gasen.
4. Indirekta kostnader som inte återspeglas i gaspriset, t.ex. kompensation för inskränkningar för industrin, begränsat till 100 % av gaspriset.

Standardreglerna för solidaritet tar också upp en lucka i solidaritetsbestämmelserna i förordningen om försörjningstrygghet för gas, nämligen att de EU-medlemsstater som begär solidaritet inte behöver prioritera erbjudanden baserade på marknadsbaserade åtgärder. Förordningen utvidgade också tillfälligt solidaritetsskyddet till kritiska gasvolymmer för en trygg elförsörjning, och utvidgade tillfälligt solidaritetsskyldigheten till att omfatta EU-medlemsstater med LNG-anläggningar.

Solidaritetsmekanismen tillämpas endast i en allvarlig kris, så den kan inte testas i verkligheten. Kapitel IV har dock simulerats genom den övning som beskrivs i följande

¹⁶ Tillhandahålls ursprungligen genom artikel 13 i förordning (EU) 2017/1938, som fastställer ”solidaritetsmekanismer” som är tillämpliga som en sista utväg vid en allvarlig gaskris och regleras av bilaterala solidaritetsavtal mellan EU:s medlemsstater.

avsnitt. Dessutom har ett frågeformulär skickats ut i maj 2023 till gruppen för samordning av gasförsörjningen¹⁷.

Viktigaste resultat: resultat från övningen

För att testa roller och ansvarsområden i en EU-omfattande gaskris, samt för att testa de solidaritetsbestämmelser som antagits enligt förordningen om försörjningstrygghet för gas och förordningen, genomförde kommissionen en gemensam **övning** med EU:s medlemsstater, systemansvariga för överföringssystem och det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för gas (Entso-G) i december 2022.

På det hela taget bekräftade övningen att EU:s medlemsstater, kommissionen och Entso-G har beredskap för en gaskris, och att förordningen om försörjningstrygghet för gas och förordningen utgör en lämplig ram för krisinsatser, särskilt vid en solidaritetsbegäran. Flera punkter som kräver uppföljning identifierades dock också:

- Solidaritetsbestämmelser erkändes under övningen som väsentliga för försörjningstryggheten om de fastställs i förväg. Hittills har dock endast ett fåtal bilaterala avtal undertecknats (7 av 40). Svårigheten att avgöra vad som utgör skälig ersättning mellan EU:s medlemsstater ansågs utgöra ett hinder för att begära och tillhandahålla solidaritet om detta inte fastställts i förväg.
- Det konstaterades att det inte finns någon rättslig grund för att begära solidaritet via rörledning till en angränsande EU-medlemsstat som inte är direkt ansluten. Denna möjlighet nämns inte uttryckligen i förordningen om försörjningstrygghet för gas, men den förordningen innehåller bestämmelser för när två EU-medlemsstater är anslutna via ett tredjeland.
- Om en EU-medlemsstat får två solidaritetsbegäranden ansågs förfarandet för fördelning och prioritering vara oklart. Om marknaden inte gör det möjligt att tillgodose båda önskemålen finns det flera alternativ: proportionell fördelning, fördelning på grundval av den ordning i vilken begärandena mottogs (först till kvarn) eller fördelning på grundval av det belopp som erhållits som kompensation.
- Flera EU-medlemsstater ansåg att det skulle uppstå komplikationer till följd av den ändrade tidsfristen för inlämning av solidaritetsbegäran till minst 72 timmar före den angivna leveranstiden, som fastställs i förordningen. Deltagarna önskade att en 24-timmarsperiod skulle gälla för solidaritet via rörledningar, medan 72 timmar fortfarande skulle kunna vara relevant för solidaritet via LNG.
- Den rättsliga grunden för att begära och ta emot LNG-solidaritet kräver ytterligare klagörande, inklusive avtalsfrågor som rör omdirigering av last och kompensation till tredje part, tillgången på fartyg, den eventuella obalansen i volymer mellan solidaritetsbegäran och volymerna i det berörda fartyget samt sätt att garantera betalningar.

Slutsats: Kommissionen drar följande slutsatser:

¹⁷ Gruppen för samordning av gasförsörjningen är en permanent rådgivande grupp som samordnar åtgärder för försörjningstrygghet, särskilt i krislägen. Se följande länk: [Register of Commission expert groups and other similar entities \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/euenergyregister/register-of-commission-expert-groups-and-other-similar-entities_en).

- I avsaknad av bilaterala avtal bör standardregler för solidaritet permanentas. Detta skulle göra EU:s struktur för försörjningstrygghet komplett på permanent basis, samtidigt som EU:s medlemsstater befrias från skyldigheten att underteckna bilaterala avtal.
- Med tanke på det nya energilandskapet i EU, där LNG har blivit den viktigaste försörjningskällan för gas, är det avgörande för försörjningstryggheten att solidariteten utvidgas till att omfatta LNG. I förordningen gäller samma bestämmelser för gas i rörledning och LNG, men detta återspeglar inte längre verkligheten. Bestämmelserna skulle därför med fördel kunna anpassas för att ta hänsyn till de särskilda förhållandena på LNG-marknaden.
- Kritiska gasvolymerna är utformade för att säkerställa elsystemets tillräcklighet så att gaskrisen inte sprider sig till elsystemet. Andra sätt att göra detta än de som föreslås i förordningen skulle kunna undersökas.

2. Icke nödvändig förbrukning hos skyddade kunder (artikel 24 i förordningen)

I artikel 2 i förordningen om försörjningstrygghet för gas definieras skyddade kunder som hushållskonsumenter som är anslutna till distributionsnätet. EU:s medlemsstater får också besluta att lägga till följande konsumenter till sina skyddade kunder, förutsatt att de tillsammans inte står för mer än 20 % av den totala årliga gasförbrukningen:

1. Små och medelstora företag som är anslutna till distributionsnätet.
2. Grundläggande samhällstjänster.
3. Fjärrvärmeanläggningar.

Medlemsstaterna måste införa stränga åtgärder för att säkerställa försörjningen till dessa skyddade kunder och förhindra bortkoppling, även under en gaskris.

Under 2022 års energikris, och efter antagandet av rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas, ökade dock betydelsen av frivillig efterfrågeminskning inom alla sektorer.

Genom artikel 24 i förordningen infördes därför en möjlighet för EU:s medlemsstater att vidta åtgärder för att minska icke nödvändig förbrukning hos skyddade kunder, förutsatt att dessa kunder inte kan betraktas som sårbara konsumenter enligt definitionen i artikel 3.3 i direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas.

Viktigaste resultat: Den 12 maj 2023 skickade kommissionen ut ett frågeformulär till medlemmarna i gruppen för samordning av gasförsörjningen, där de ombads ge synpunkter på bland annat bestämmelserna om icke nödvändig förbrukning hos skyddade kunder och på ytterligare skyddsåtgärder för att säkerställa gränsöverskridande gasflöden. Resultaten var följande:

- Flera EU-medlemsstater angav att de ansåg att denna mer flexibla syn på begreppet skyddade kunder var fördelaktig, eftersom den till exempel skulle kunna frigöra volymer för kritiska industrier med relativt liten inverkan på hushållen (till exempel genom att sänka termostaten något).

- Vissa EU-medlemsstater angav att denna bestämmelse var svår att tillämpa i praktiken, eftersom det är en utmaning att övervaka icke nödvändig förbrukning hos skyddade kunder på en icke årlig basis.

Slutsats: Kommissionen drar slutsatsen att begreppet icke nödvändig förbrukning hos skyddade kunder är ett användbart begrepp i samband med pågående eller framtida insatser för att minska efterfrågan.

3. Skyddsåtgärder för gränsöverskridande gasflöden (artikel 25 i förordningen)

Enligt artikel 12.5 a i förordningen om försörjningstrygghet för gas får EU:s medlemsstater inte otillbörligt begränsa gränsöverskridande gasflöden. Förfarandet för detta kan dock ta upp till en vecka att avsluta, vilket kan leda till att gränsöverskridande flöden stoppas på ett otillbörligt sätt mitt i en kris.

Därför infördes genom artikel 25 i förordningen ytterligare skyddsåtgärder för att säkerställa gränsöverskridande gasflöden, vilket gör det möjligt för kommissionen att ålägga den berörda EU-medlemsstaten att ändra sina åtgärder med omedelbar verkan.

Viktigaste resultat: Det har aldrig tillkännagivits någon kris enligt definitionen i artikel 12 i förordning (EU) 2017/1938, och bestämmelsen har därför inte testats. I ovan nämnda frågeformulär uppmanades dock medlemmarna i gruppen för samordning av gasförsörjningen att yttra sig i frågan. Deras svar kan kategoriseras enligt följande:

	Ser positivt på artikel 25	Artikel 12.5 bör respekteras redan nu	Inte för nya skyddsåtgärder
Frekvens	10/18 (55 %)	3/18 (17 %)	5/18 (28 %)
Argumentation	• De svarande uppskattade den ökade säkerheten. • Solidaritet är avgörande under en kris.	• Anser att artikel 12.5 redan är rättsligt bindande. • Artikel 12.5 bör respekteras, även utan ytterligare skyddsåtgärder.	• Oroas över möjligheten att behålla bestämmelserna på obestämd tid. • EU:s medlemsstater bör kunna försvara sin ståndpunkt.

Svaren på detta frågeformulär är en signal om att de flesta svarande anser att skyddsåtgärder för gränsöverskridande gasflöden är användbara, antingen för att de ser nytta med de nya bestämmelserna i artikel 25 i förordningen eller för att de anser att artikel 12.5 i förordningen om försörjningstrygghet för gas redan bör respekteras vid alla tidpunkter.

Slutsats: Kommissionen drar slutsatsen att det är viktigt att försöka behålla skyddsåtgärder för gränsöverskridande gasflöden, liksom ett kortare förfarande för att försöka garantera gränsöverskridande flöden under en kris.

SLUTSATS

Allmän situation för gasförsörjningen till EU

Sedan den ryska invasionen av Ukraina inleddes har Europa genomgått en energiomställning utan motstycke. Det har varit möjligt att hålla EU:s gasmarknad välförsedd trots förlusten av stora delar av flödet från Ryssland (– 70 miljarder kubikmeter 2022) tack vare ökade leveranser av LNG (+ 50 miljarder kubikmeter 2022), import via rörledningar från icke-ryska partner och minskad efterfrågan på gas (– 58 miljarder kubikmeter 2022). Detta har underlättat årets historiskt höga fyllnadsgrad i lagren, och redan i augusti uppfylldes kravet på 90 % enligt lagringsförordningen¹⁸.

Omställningen möjliggjordes av att EU och dess medlemsstater framgångsrikt genomförde åtgärder på alla viktiga energipolitiska områden, bland annat EU:s energiplattform, en politik för lagring på EU-nivå, minskad efterfrågan på gas, minskad efterfrågan på el vid topplast, snabbare utbyggnad av förnybara energikällor och riktade infrastrukturuppgraderingar (+ 25 miljarder kubikmeter ny kapacitet för återförgasning av LNG).

Gasbalansen har förbättrats jämfört med 2022, då gaspriserna steg till rekordhöga nivåer över 300 EUR/MWh. Kriget är dock inte över och gaspriserna är fortfarande högre och mer volatila än före sommaren 2021 då Ryssland började använda gassektorn som vapen. Med den fortsatt positiva effekten av 2022 års politiska åtgärder relaterade till EU:s energiplattform, minskad efterfrågan förlängd till mars 2024 och uppnådda mål för påfyllning av lager, är utsikterna för den kommande vintern överlag mer positiva än de var för vintern 2022/2023. Med detta sagt kvarstår betydande risker för säkerheten i gasförsörjningen till EU, t.ex ett fullständigt och plötsligt upphörande av rysk import, incidenter i infrastrukturen, ogynnsamma väderförhållanden, ökad efterfrågan på gas i Europa eller på andra håll som skapar rivalitet om LNG-last, ökad användning av gas för att generera el till följd av torka eller oplanerade kärnkraftsavbrott. Allt detta är riskfaktorer som, särskilt om de inträffar samtidigt, kan göra marknaderna snävare och pressa priserna på nytt.

Dessutom är de positiva utsikterna för vintern 2023/2024 beroende av att den energibalans som uppnåddes förra året bevaras tack vare insatserna från EU:s medlemsstater och de politiska åtgärder som införts av dessa. En försämring av gasbalansen, om den åtföljs av några av de ovan nämnda riskerna, skulle kunna undergräva EU:s försörjningstrygghet. Det krävs därför fortsatt vaksamhet och noggrann övervakning av marknaden. EU måste också vara berett på värsta tänkbara scenarier.

Kommissionens yttrande om förlängning av förordningen

På grundval av de viktigaste resultaten från de första månaderna av genomförandet av förordningen, som anges i denna rapport, anser kommissionen att bestämmelserna i

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 av den 29 juni 2022 om ändring av förordningarna (EU) 2017/1938 och (EG) nr 715/2009 vad gäller gaslagring (Text av betydelse för EES).

förordningen har spelat en viktig roll för att bidra till att stabilisera gasmarknaden och säkerställa en tillräcklig gasförsörjning till EU, och att förordningen är en viktig del av EU:s verktygslåda för en tryggad gasförsörjning.

Med tanke på de kvarstående risker som nämns ovan, marknadsaktörernas intresse och de potentiella fördelarna med den gemensamma inköpsmekanismen och solidaritetsmekanismen överväger kommissionen om man ska föreslå en förlängning av vissa eller alla åtgärder i förordningen och hur vissa av åtgärderna i den skulle kunna integreras på ett mer strukturellt sätt.

I detta syfte har den reviderade gasförordningen (förordning (EG) nr 2009/715) (paketet om vätgasmarknaden och marknaden för koldioxidfria gaser) fastställts vara en lämplig rättsakt för att integrera vissa aspekter av den gemensamma inköpsmekanismen och solidaritetsmekanismen (baserat på resultaten och lärdomarna från tillämpningen av förordningen). Medlagstiftarna arbetar för närvarande med denna fråga.